

Een modelwoning van Esther Janssen. „Zo'n woning is een droom en tegelijkertijd een nachtmerrie." foto Harry Heuts

De wrede modelwereld van Esther Janssen

BEELDDE KUNST
DOOR WIDO SMEETS

Het was in 1986 dat de Gentse museumdirecteur Jan Hoet uit nood geboren – hij zat zonder museum – het idee van de *Chambres d'amis* bedacht. Hij liet kunstenaars bij particulieren thuis hun vaak ter plekke gemaakte werk exposeren. Het project vestigde de naam van Hoet als eigenzinnige kunstvermarkter.

In Baarlo doet cultureel ondernemer Peter Wilms iets vergelijkbaars. In de kamers van het hotel in het in en rond kasteel de Raay gevestigde International Art Centre laat Wilms kunstenaars inrichting en aankleding van de kamers ontwerpen. Weer een andere variant is het Homework-project van de Maastrichtse architect Mathieu Bruls, die sinds vier jaar zijn woonhuis aan de Wilhelminasingel beschikbaar stelt aan exposerende kunstenaars. Zo bood hij artistiek asiel aan onder meer Han Raemeckers (objecten), Arjen Schmitz (fotografie) en Marcus Sendlinger (schilderijen).

Op dit moment heeft Esther Janssen (Maastricht, 1976) bezit genomen van een deel van Bruls' woning met een reeks van pastelkleurige modelwoningen. Ze doen denken aan Amerikaanse suburbs, maar je ziet ze ook - en steeds meer - in Nederland. En in de Belgische grensstreek, niet te vergeten.

Sinds haar huis afbrandde, woont kunstenaar Esther Janssen in een ruime kelder zonder daglicht. Haar expositie 'Modelworld' laat schaalmodellen en tekeningen zien van zonverlichte, in pastelkleuren geschilderde droomwoningen. Hoe zou het er binnen aan toe gaan?

Onderkomens van nieuwe rijken, die het tot grote welstand hebben gebracht. „Rijken die in vroeger tijden nooit rijk geworden zouden zijn”, karakteriseert de kunstenaar de bewoners.

Met een sociaal-politiek statement heeft het werk van Esther Janssen, dochter van kunstenaar Leon Janssen, echter weinig van doen. Ze heeft geleerd dat hoe meeromvatter de gedachten in je hoofd zijn, hoe minder er uit je handen komt. Gewoon aan de slag gaan, is haar credo. Wat dat he: laatste anderhalf jaar heeft opgeleverd, is nu te zien in Maastricht. Wat er achter de harmonie, rust en welvaart uitstralende woonhuizen in de duurdere buitenwijken schuil kan gaan, weten we sinds de film *American Beauty* van Sam Mendes uit 1999. Het gezin van een overspannen reclameman (Kevin Spacey) en zijn als huizen(!)makelaar actieve vrouw (Annette Bening) biedt een ontluisterende inzicht van wat zich afspeelt achter de facades van de Amerikaanse droom.

Uiteraard weet Esther Janssen

dat haar fascinatie voor de suikerspinachtige suburb-architectuur twee kanten heeft. „Zo'n woning is een droom en tegelijkertijd een nachtmerrie. Tenminste, voor mij. Of dat ook geldt voor de mensen die er in wonen, weet ik niet.” Maar ze heeft meer dan een vermoeden. Niets is immers wat het lijkt. „Als je je weinig afvraagt, zullen veel dingen je gewoon overkomen. Mensen die weinig nadenken over hun leven, komen daardoor eerder in de problemen. Maar och, eigenlijk is het voor mij ook maar gissen.”

Welke relatie Esther Janssen tot haar eigen woning heeft? Haar huis is, ironisch genoeg, een tijdje geleden afgebrand. „Tegenwoordig leef ik in een ruime kelder, zonder daglicht.” Lachend: „Af en toe mag ik van mezelf een uurtje naar buiten.” Ze houdt ervan om in alle geborgenheid te werken aan haar miniaturen. „Dat pielwerk past bij mij. Ja, in dat opzicht is mijn werk heel anders dan dat van mijn vader. Mijn stijl van werken is een stuk minder expressief. Maar we zijn allebei *control freaks*.”

Toen ze in 2000 van de Designacademie in Eindhoven kwam, wist Esther Janssen dat ze meer vrije kunstenaar was dan vormgever. Maar met zo'n constatering bevind je je nog niet eens bij het begin van een oeuvre. Ze werd toegelaten tot het Sandberg Instituut, maar liet die kans lopen. „Ik heb twee jaar lang lopen zoeken, was een tijdje flink verdwaald. Pas sinds anderhalf jaar heb ik mijn richting gevonden.” Te lang dacht ze te moeten werken vanuit haar gedachten, maar steeds opnieuw liep ze vast in clichés. Dat haar werk uit die tijd in de vlammen verloren ging, ziet ze achteraf als een verlossing. „Nu weet ik dat je gewoon aan de slag moet met iets, je ideeën komen toch wel in je werk terecht.” De bewuste beperking tot de thematiek van de 'droomwoning' maakte de ideeënstroom in haar hoofd beheersbaar. Haar twijfels hingen ook samen met haar jeugd in een kunstenaarsgezin. „Bij mijn ouders was het niet zo gestructureerd, dat maakte het niet gemakkelijk. Als ik bij vriendinnetjes

kwam, was alles daar zo georganiseerd. Alleen op woensdagen snoep, dat soort dingen. Daar genoot ik van.”

Behalve een getekende miniatuur, acht schaalmodellen ter grootte van een handpalm en een kamervullende maquette hoort ook een hardkartonnen boekje bij de expositie. Het geeft, als een handleiding bij een bouw pakket, toelichting bij de modelwoningen. Alle elementen voor huiselijk geluk staan erin, genummerd en wel. Inclusief tv, bubbelbad, boom en bloemen in de tuin, en bewoners: man, vrouw en dochter lief.

Op de pagina van de begane grond ligt moeder verveeld naar de tv te kijken. Op de eerste verdieping vergriipt vader zich aan zijn dochter. Op de laatste pagina's zit het dak erop, is de tuin op orde en laat de zon haar louterende stralen los op deze 21e-eeuwse idylle. Het boekje toont de wrede keerzijde van het werk van Esther Janssen, van haar instructies voor een gelukkig leven. Het aantal bouw pakketten van huiselijk (on)geluk is ontelbaar. Zelfs in de woning van je dromen weet je niet wat je te wachten staat, en dat is maar goed ook.

Esther Janssen, *Modelworld 2003/2004*. Nog te zien op 29 en 30 mei, van 13.00 uur tot 17.00 uur, in huize Bruls, Wilhelminasingel 119, Maastricht. Daarna op afspraak: 043 3252499 of 0622 482009.